MAZÁK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2012. február 16. [1]

C-611/10. és C-612/10. sz. egyesített ügyek

Waldemar Hudzinski
kontra
Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse
és
Jaroslaw Wawrzyniak
kontra
Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse

(A Bundesfinanzhof [Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Szociális biztonság — Gyermekek után járó ellátás — Az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontja és 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontja — Másik tagállamban végzett ideiglenes munka — Alkalmazandó jog — Az illetékes államtól eltérő tagállamnak a gyermekek után járó ellátás nyújtására irányuló joga”

I – Bevezetés

1. A Bírósághoz 2010. október 21-én, illetve 2010. december 23-án beérkezett két külön végzésében a Bundesfinanzhof (szövetségi adóügyi bíróság, Németország) az EUMSZ 267. cikk alapján a 2005. április 13-i 647/2005/EK európai parlamenti rendelettel [2] módosított, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet [3] (a továbbiakban: 1408/71 rendelet) 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelet szerinti szövege 14. cikke (1) bekezdése a) pontjának és 14a. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmezésére vonatkozóan terjesztett kérdéseket előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé.

2. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmeket két külön eljárásban terjesztették elő, amelyek Németországban a gyermekek után járó ellátásokra irányuló jogosultságra vonatkoznak: a C-611/10. sz. ügy esetében a Németországban idénymunkásként dolgozó lengyel állampolgár W. Hudzinski és az Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse (weseli munkaügyi ügynökség – családi pénztár) között, a C-612/10. sz. ügy esetében pedig a Németországban „kiküldött munkavállalóként” dolgozó lengyel állampolgár J. Wawrzyniak és az Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse (mönchengladbachi munkaügyi ügynökség – családi pénztár) között folyamatban lévő eljárásokkal összefüggésben.

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — HL L 117., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 12. fejezet, 2. kötet, 121. o.

3 — HL L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.

3. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy mennyiben megengedett azon tagállam részére, amely nem illetékes tagállam, és amelynek jogszabályai – az 1408/71 rendelet értelmében – nem képeznek a munkavállalóra alkalmazandó jogszabályokat, hogy a gyermekek után járó szóban forgó ellátáshoz hasonló családi ellátást nyújtson az érintett munkavállaló számára. A kérdést előterjesztő bíróság ennek megfelelően a C-352/06. sz. Bosmann-ügyben hozott ítélet bizonyos szempontjainak egyértelművé tételét kéri, amelyben a Bíróság ugyan kimondta, hogy az említett ügybeli körülmények között Németország nem köteles gyermekek után járó ellátást nyújtani, ugyanakkor megállapította, hogy a lakóhely szerinti tagállam nem fosztható meg attól a jogtól, hogy a területén lakóhellyel rendelkező személy számára ilyen ellátást nyújtson. [4]

II – Jogi háttér

A – *Az uniós jog*

4. Az 1408/71 rendelet „Általános szabályok” címet viselő 13. cikkének jelen ügyben releváns része az alkalmazandó jogszabályok meghatározása vonatkozásában az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A 14c. és 14f. cikkre is figyelemmel, a rendelet hatálya alá tartozó személyekre csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandóak. E jogszabályokat e cím rendelkezései szerint kell meghatározni.

(2) A 14–17. cikk rendelkezéseire is figyelemmel:

a) egy tagállam területén alkalmazott személy e tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, még abban az esetben is, ha egy másik tagállam területén rendelkezik lakóhellyel, vagy ha az őt alkalmazó vállalkozás vagy magánszemély székhelye vagy lakóhelye egy másik tagállam területén található.

[…]”

5. Az 1408/71 rendelet „Az ellenérték fejében munkát végző személyekre (kivéve a tengerészekre) alkalmazandó különös szabályok” címet viselő 14. cikkének szövege a következő:

„A 13. cikk (2) bekezdésének b) pontja az alábbi kivételekkel és körülmények között alkalmazandó:

1. a) Az a személy, akit az őt egy tagállam területén alkalmazó vállalkozás a számára teljesítendő munkavégzés céljából egy másik tagállam területére küld ki, továbbra is az előbb említett tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, feltéve hogy e munka várható időtartama nem haladja meg a tizenkét hónapot, illetve őt nem olyan személy felváltására küldték ki, akinek kiküldetési ideje letelt;

[…]”

6. Az 1408/71 rendelet „Az önálló vállalkozókra (kivéve a tengerészekre) alkalmazandó különös szabályok” címet viselő 14a. cikke a következőt írja elő:

„A 13. cikk (2) bekezdésének b) pontja az alábbi kivételekkel és körülmények között alkalmazandó:

1. a) az a személy, aki szokásosan önálló vállalkozó egy tagállamban, és egy másik tagállam területén végez munkát, továbbra is az előbb említett tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, feltéve hogy e munka várható időtartama nem haladja meg a tizenkét hónapot;

4 — EBHT 2008., I-3827. o., 27–32. pont.

[…]”

7. Az 1408/71 rendelet „Munkavállalók vagy önálló vállalkozók, akiknek családtagjai az illetékes államon kívüli tagállam területén rendelkeznek lakóhellyel” című 73. cikkének szövege a következő:

„Egy tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozó munkavállaló vagy önálló vállalkozó jogosult más tagállam területén lakóhellyel rendelkező családtagjai után az előbbi tagállam jogszabályai szerinti családi ellátásokra, mintha családtagjai ezen állam területén rendelkeznének lakóhellyel, a VI. melléklet rendelkezéseire is figyelemmel.”

B – *A nemzeti jog*

8. Az Einkommensteuergesetz (a jövedelemadóról szóló német szövetségi törvény; a továbbiakban: EStG) „Jogosultak” címet viselő 62. §-ának 1. pontja a következőt írja elő:

„A 63. § értelmében vett gyermekek után járó ellátásra jogosult minden olyan személy, aki:

1. belföldön lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy

2. amennyiben belföldön sem lakóhellyel, sem szokásos tartózkodási hellyel nem rendelkezik

a) az 1. § (2) bekezdésével összhangban a jövedelemadó szempontjából teljes körű adókötelezettség alá tartozik, vagy

b) az 1. § (2) bekezdésével összhangban a jövedelemadó szempontjából teljes körű adókötelezettség alá tartozónak minősül.”

9. Az EStG jelen ügyben releváns 65. §-a az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A gyermekek után járó ellátások nem nyújthatók olyan gyermek után, aki az alábbi támogatások bármelyikében részesül, vagy aki az alábbi támogatások bármelyikében részesülne abban az esetben, ha ezt kérelmezné:

1. […]

2. olyan, külföldön nyújtott gyermekek után járó pótlékok [»Kinderzuschüsse«], amelyek összehasonlíthatóak a gyermektámogatással vagy az 1. pontban említett ellátások bármelyikével;

3. […]

(2) Ha az (1) bekezdés első mondatának 1. pontja szerinti esetekben az egyéb ellátások bruttó összege alacsonyabb, mint a 66. § alapján járó gyermektámogatás, a különbözet összegének megfelelő mértékű gyermektámogatás fizetendő, ha az nem kevesebb, mint 5 euró.”

III – A Bundesfinanzhofhoz benyújtott keresetek és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A – *A C-611/10. sz. ügy*

10. A lengyel állampolgár W. Hudzinski Lengyelországban önálló vállalkozónak minősülő mezőgazdasági termelőként folytatja tevékenységét, és a társadalombiztosítási rendszerben biztosított.

11. 2007. augusztus 20-tól 2007. december 7-ig idénymunkásként dolgozott Németországban egy kertészeti vállalkozásnál.

12. A 2007-es év tekintetében a felperest Németországban az EStG 1. §-ának (3) bekezdése szerinti kérelmére teljes körűen adókötelesként kezelték.

13. W. Hudzinski az EStG 62. §-a és azt követő §-ai alapján kérelmet nyújtott be, hogy arra az időszakra, amely során Németországban idénymunkásként dolgozott, mindkét gyermeke után havi 154 EUR összegű ellátást biztosítsanak.

14. A kérelmet az Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse – a későbbi fellebbezéshez hasonlóan – elutasította. Az említett elutasításra vonatkozóan a Finanzgerichthez (adóügyi bíróság) benyújtott felülvizsgálati kérelmét is elutasították.

15. W. Hudzinski ezért a Finanzgericht ítéletével szemben a kérdést előterjesztő bírósághoz nyújtott be fellebbezést.

16. Az alapügyben, W. Hudzinski többek között azzal érvel, hogy a Bosmann-ügyben hozott ítéletből[5] az következik, hogy az 1408/71 rendelet 13. és azt követő cikkei alapján illetékességgel nem rendelkező tagállamnak kell nyújtania a családi ellátásokat, ha a nemzeti jog – a jelen esetben az EStG 62. §-ának és azt követő §-ainak – megfelelő feltételei teljesülnek.

17. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben megjegyzi, hogy az 1408/71 rendelet 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint illetékes államtól eltérő tagállam még a Bosmann-ügyben hozott ítélet[6] alapján is csak akkor rendelkezik jogkörrel arra, hogy a nemzeti jog szerinti családi ellátást nyújtson, ha az érintett személyt máskülönben joghátrány érné szabad mozgáshoz való jogának gyakorlása következtében – ez azonban W. Hudzinski esetében nem így van.

18. Arra az esetre, ha az illetékes államtól eltérő tagállam jogkörrel rendelkezne családi támogatások nyújtására függetlenül attól, hogy a szabad mozgáshoz való jog gyakorlása joghátrányt eredményez-e, a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az előtte folyamatban lévő ügy körülményei között is keletkezik-e ilyen jogkör, amely ügyben – a Bosmann-ügyben hozott ítélet[7] alapjául szolgáló ügybeli helyzettől eltérően – sem a kiküldött munkavállaló, sem gyermekei nem rendelkeznek az illetékes államtól eltérő tagállam területén lakóhellyel vagy szokásos tartózkodási hellyel.

19. Ilyen körülmények között a Bundesfinanzhof úgy határozott, hogy az előtte folyamatban lévő eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni az 1408/71 rendelet 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontját, hogy az e rendelkezés alapján nem illetékes tagállamot legalábbis akkor megfosztja az arra vonatkozó jogkörtől, hogy a nemzeti joga alapján a területén csak ideiglenesen alkalmazott munkavállalónak családi ellátásokat nyújtson, ha sem magának a munkavállalónak, sem a munkavállaló gyermekeinek a lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye nem az illetékességgel nem rendelkező államban található?”

B – *A C-612/10. sz. ügy*

20. J. Wawrzyniak lengyel állampolgár, aki – feleségével és közös lányukkal – Lengyelországban él, ahol a társadalombiztosítási rendszerben biztosított.

5 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

6 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

7 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

21. J. Wawrzyniak 2006. februártól decemberig „kiküldött munkavállalóként” dolgozott Németországban. A 2006-os év tekintetében feleségére és rá együttesen vetettek ki Németországban jövedelemadót.

22. J. Wawrzyniak az EStG 62. §-a és azt követő §-ai alapján kérelmet nyújtott be, hogy arra az időszakra, amely alatt Németországban dolgozott, 2005-ös születésű lánya után havi 154 EUR összegű ellátást biztosítsanak. Ezen időszak során J. Wawrzyniak felesége Lengyelországban kizárólag betegbiztosítással rendelkezett, és ott lányuk után mindössze 48 PLN (körülbelül 12 EUR) összegű havi ellátást kapott.

23. Az Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse elutasította J. Wawrzyniaknak az EStG 62. §-a és azt követő §-ain alapuló, gyermekek után járó ellátás kifizetése iránti kérelmét, valamint az ezen elutasításra vonatkozó fellebbezést is. A Finanzgerichthez (adóügyi bíróság) benyújtott felülvizsgálati kérelemnek szintén nem adtak helyt.

24. Az alapügyben a kérdést előterjesztő bíróságnak a Finanzgericht ítéletével szemben J. Wawrzyniak által előterjesztett felülvizsgálati kérelem tárgyában kell határoznia.

25. W. Hudzinskihoz hasonlóan J. Wawrzyniak is azzal érvel az alapügyben, hogy a Bosmann-ügyben hozott ítélettel összhangban a nemzeti jognak az EStG 62. §-ában és azt követő §-aiban megállapított rendelkezéseit kell ügyében alkalmazni annak ellenére, hogy az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében – a rendelet alkalmazásában – nem a német jogszabályok vonatkoznak rá.

26. A Bundesfinanzhof – a C-611/10. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatalra utaló határozatában kifejtettekhez hasonlóan – ez esetben is azon a véleményen van, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az 1408/71 rendelet 13. és azt követő cikkei szerint illetékes államtól eltérő tagállam még abban az esetben sem rendelkezik jogkörrel arra, hogy gyermekek után járó német ellátást nyújtson, ha teljesülnek az EStG 62. §-ának és azt követő §-ainak a követelményei.

27. A Bundesfinanzhof többek között hangsúlyozza azt, hogy – B. Bosmann ügyével [8] ellentétben – a szabad mozgáshoz való jog J. Wawrzyniak általi gyakorlásának eredményeként jogosultságai nem vesztek el, mivel egészen egyszerűen továbbra is a lengyel jogszabályok hatálya alá tartozott. Ezen túlmenően J. Wawrzyniak lakóhelye – ahol feleségével és lányukkal él – Lengyelországban található.

28. A Bundesfinanzhof továbbá megjegyzi, hogy amennyiben ilyen körülmények között nincs akadálya annak, hogy az illetékes államtól eltérő tagállam a nemzeti joga szerinti családi ellátásokat nyújtson, felmerül az a kérdés, hogy e jogkör elismerése mennyiben függ attól a ténymegállapítástól, hogy az illetékes tagállamban nem áll fenn összehasonlítható családi ellátásokra való jogosultság, mivel a jelen ügyben megállapították, hogy a releváns időszak során a J. Wawrzyniak lánya után járó családi ellátásokra való jogosultság a lengyel jog alapján állt fenn, a megfelelő ellátásokat pedig ténylegesen ki is fizették.

29. Ezen túlmenően annak feltételezése esetén, hogy az 1408/71 rendelet 13. és azt követő cikkei szerint illetékes államtól eltérő tagállam jogkörrel rendelkezik családi ellátások saját nemzeti jogával összhangban történő nyújtására, felmerül az a kérdés, hogy az uniós joggal ellentétes-e az EStG 65. §-ának (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 65. §-a (1) bekezdése első mondatának 2. pontja, amelynek értelmében nem fizethető gyermekek után járó támogatás, amennyiben gyermekek után járó összehasonlítható ellátásokat nyújtanak külföldön. A Bundesfinanzhof véleménye szerint erre a kérdésre nemleges választ kell adni, mivel nem sértették meg a munkavállalók szabad mozgáshoz való jogát, és a megkülönböztetés egyik tilalmát sem.

8 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

30. Végül pedig, amennyiben az uniós joggal ellentétesnek bizonyulna az EStG fent említett rendelkezéseinek alkalmazása, úgy a halmozódó jogosultságok kérdését kell megoldani.

31. Ilyen körülmények között a Bundesfinanzhof úgy határozott, hogy az előtte folyamatban lévő eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontját, hogy e rendelkezés a munkavállaló kiküldetésének helye szerinti tagállamot, amely e rendelkezés szerint nem illetékes tagállam, és nem is minősül a munkavállaló gyermekeinek lakóhelye szerinti tagállamnak, megfosztja a családi ellátásoknak a kiküldött munkavállaló részére való nyújtására vonatkozó jogkörtől, legalábbis abban az esetben, ha a munkavállaló nem szenved joghátrányt az e tagállambeli kiküldetése folytán?

2) A 1. kérdésre adott nemleges válasz esetén,

úgy kell-e értelmezni az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontját, hogy a munkavállaló kiküldetésének helye szerinti, nem illetékes tagállam mindenesetre csak akkor rendelkezik jogkörrel arra, hogy családi ellátásokat nyújtson, ha megállapítható, hogy a másik tagállamban nem áll fenn összehasonlítható családi ellátásokra való jogosultság?

3) Ha erre a kérdésre is nemleges válasz adandó:

ellentétes-e a közösségi, illetve az uniós jogi rendelkezésekkel az olyan nemzeti jogszabályi rendelkezés, mint az EStG (a jövedelemadóról szóló német szövetségi törvény) 65. §-ának (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 65. §-a (1) bekezdése első mondatának 2. pontja, amely kizárja a családi ellátásokra való jogosultságot akkor, ha [a jogosult] külföldön összehasonlítható támogatásban részesül, vagy részesülne abban az esetben, ha ezt kérelmezné?

4) Az e kérdésre adandó igenlő válasz esetén,

miként kell feloldani az illetékes, a gyermekek lakóhelye szerinti tagállamban, és az illetékességgel nem rendelkező, és a gyermekek lakóhelye szerinti tagállamnak sem minősülő tagállamban fennálló jogosultságok ezen esetben megvalósuló halmozódását?”

IV – Az ügyek egyesítése

32. A C-611/10. és a C-612/10. sz. ügyek közötti szoros összefüggésre tekintettel, a Bíróság elnöke 2011. február 14-i végzésével azokat az írásbeli szakasz és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélethozatal céljából egyesítette.

V – Jogi értékelés

A – *Az illetékes államtól eltérő tagállamnak a gyermekek után járó ellátás nyújtására irányuló jogára vonatkozóan a C-611/10. sz. ügyben előterjesztett egyetlen kérdésről, valamint a C-612/10. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésről*

33. A C-611/10. sz. ügyben előterjesztett egyetlen kérdésével és a C-612/10. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésével – amelyeket együttesen célszerű vizsgálni – a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontját, illetve 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy azok a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben fennállókhoz hasonló körülmények között kizárják, hogy valamely tagállam – amelynek jogszabályait az említett rendelkezések céljából nem kell alkalmazni – a

nemzeti joga szerinti családi ellátásokat nyújtson azon munkavállaló számára, akit területén csak ideiglenesen foglalkoztatnak, vagy területére csak ideiglenesen küldenek ki, amennyiben sem a munkavállaló, sem gyermekei nem rendelkeznek szokásos tartózkodási hellyel abban a tagállamban, amennyiben a munkavállalót nem éri joghátrány a szabad mozgáshoz való jogának gyakorlása következtében, és amennyiben az illetékes államban gyermekek után járó ellátásra jogosult vagy jogosult lehetne.

1. A felek által előterjesztett főbb észrevételek

34. Írásbeli észrevételeket W. Hudzinski és J. Wawrzyniak, valamint a magyar és a német kormány, továbbá a Bizottság terjesztett elő. Valamennyi fél képviseltette magát a 2011. december 6-én tartott tárgyaláson is.

35. W. Hudzinski és J. Wawrzyniak lényegében azzal érvel, hogy a Bosmann-ügyben hozott ítéletből [9] az következik, hogy az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontját és 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az – a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben fennállókhoz hasonló helyzetekben – nem fosztja meg az illetékes államtól eltérő tagállamot attól a jogától, hogy gyermekek után járó ellátást nyújtson.

36. W. Hudzinski és J. Wawrzyniak azzal érvel, hogy az 1408/71 rendelet értelmében alkalmazandó jogszabályok meghatározása nem zárja ki valamely másik tagállam hazai jogszabályainak alkalmazását abban az esetben, ha a nemzeti jogszabályaiban megállapított feltételek teljesülnek. Kiemelik, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében az összehangolás elérését célzó ezen szabályok hatása nem lehet az, hogy a migráns munkavállalókat megfosztják társadalombiztosítási ellátásokra való jogosultságuktól, illetve hogy ezen ellátások összegét csökkentik. Az 1408/71 rendelet szerinti, összehangolás elérését célzó szabályok mindössze azt garantálják, hogy egyetlen tagállam jogszabályait jelölik majd ki alkalmazandó jogszabályokként, azonban semlegesek a tekintetben, hogy az 1408/71 rendelet hatályán túlmenően, valamint azonfelül és azonkívül valamely tagállam – saját hazai jogával összhangban – nyújthat-e családi ellátásokat. Az illetékes államtól eltérő tagállamnak a családi ellátások nyújtására irányuló joga ráadásul nem függ attól, hogy a munkavállalót joghátrány érte-e; illetve ahhoz nem szükséges az, a munkavállaló gyermekei ott szokásos tartózkodási hellyel rendelkezzenek. Egy ettől eltérő értelmezés ellentétes lenne a munkavállalók szabad mozgásának elvével.

37. Az illetékes tagállamban az összehasonlítható családi ellátásokra való jogosultság fennállását illetően, a Bosmann-ügyben hozott ítéletből [10] – W. Hudzinski és J. Wawrzyniak szerint – nem tűnik ki, hogy a Bíróság az ilyen megfelelő jogosultságok hiányát tekintette annak előfeltételeként, hogy az illetékes államtól eltérő tagállam jogosult legyen családi ellátások nyújtására. Kizárólag a nemzeti jogalkotó rendelkezik hatáskörrel a jogosultságok ilyen halmozódására irányadó szabályok elfogadására.

38. A magyar kormány alapvetően W. Hudzinskival és J. Wawrzyniakkal képvisel azonos nézetet. Előadja, hogy még akkor is, ha az 1408/71 rendelet alapján a német hatóságok nem kötelesek családi ellátást nyújtani az érintett munkavállalók részére, a Bosmann-ügyben hozott ítéletből [11], valamint az 1408/71 rendelet tárgyából és rendszeréből azt a következtetést kell levonni, hogy ezeket a hatóságokat semmi nem akadályozza meg abban, hogy hazai jogszabályaikkal összhangban ilyen ellátásokat nyújtsanak. Az illetékes államtól eltérő tagállam erre azonban az uniós jog alapján nem köteles.

9 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

10 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

11 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

39. A német kormány ezzel ellentétben azzal érvel, hogy e kérdésekre nemleges választ kell adni, azaz hogy az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontja, illetve 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében Németország – illetékességgel nem rendelkező tagállamként – ilyen helyzetekben semmiképpen sem nyújthat családi ellátásokat.

40. Ezen állításának alátámasztására a német kormány alapvetően három érvet hoz fel. Először is, az 1408/71 rendelet 13. cikke (1) bekezdésének szövegére hivatkozik, amelynek értelmében a rendelet hatálya alá tartozó személyekre csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandók. Másodszor – a német kormány szerint –, ez az alapvető elv húzódik meg az 1408/71 rendelet mögött, amit a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata megerősített.

41. Harmadszor, a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben fennálló körülményeket meg kell különböztetni a Bosmann-ügyben hozott ítélet [12] alapjául szolgáló ügybeli körülményektől. E tekintetben különösen attól, hogy B. Bosmann Németországban rendelkezett lakóhellyel, ennek megfelelően pedig – főszabályként – ebben a tagállamban volt jogosult gyermekek után járó ellátásra, amely jogosultságot azonban elveszített, amikor Hollandiában vállalt munkát. A jelen ügyekben W. Hudzinski és J. Wawrzyniak Németországban folytatott ideiglenes kereső tevékenységük miatt semmilyen jogot vagy jogosultságot nem veszítettek el, hanem egyszerűen nem szereztek további jogokat; ráadásul az alkalmazandó jogszabályok sem változtak. Mindenesetre leginkább a Bosmann-ügyben hozott ítéletből következik, hogy Németország ugyan nyújthat gyermekek után járó ellátást, ha így dönt; a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben fennálló körülmények között azonban erre irányulóan nem áll fenn a nemzeti jog szerinti jogosultság, amint az az EStG 65. §-ának (1) bekezdéséből egyértelműen kitűnik.

42. A német kormány végül hangsúlyozza, hogy a családi ellátások nyújtására irányuló jog nem terjeszthető ki az alapvető szabadságokkal kapcsolatos szabályok alapján megkövetelteken túlra. Ellenkező esetben az 1408/71 rendelet II. címében létrehozott, az összehangolás elérését célzó rendszer elveszítené hatékony érvényesülését. Ez a rendszer sem megkülönböztetést, sem korlátozásokat nem von maga után az EUMSZ 45. és 56. cikke alkalmazásában. Legfőképpen pedig, az alapvető szabadságokra vonatkozó rendelkezések nem állapítanak meg egy, „a legkedvezőbb jogszabályok alkalmazását” megkövetelő szabályt, amelynek értelmében az uniós polgárok szabadon választhatnák ki a számukra leginkább előnyös jogszabályokat. Az 1408/71 rendelet II. címében megállapított szabályok célja e helyett a szabad mozgáshoz való jogát gyakorló munkavállalókra a szociális biztonság tekintetében alkalmazandó jogszabályok objektív szempontokkal összhangban történő meghatározása.

43. A Bizottság azt javasolja, hogy az előterjesztett kérdésekre akként kell válaszolni, hogy az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontja és 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontja nem kötelezi az illetékes államtól eltérő tagállamot arra, hogy a szóban forgó helyzetekhez hasonló helyzetekben családi ellátásokat nyújtson.

44. A Bizottság többek között hangsúlyozza, hogy W. Hudzinski és J. Wawrzyniak körülményei jelentősen eltérnek azoktól, amelyek alapján a Bíróság a Bosmann-ügyben ítéletet [13] hozott. Ily módon – B. Bosmannal ellentétben – sem W. Hudzinski, sem J. Wawrzyniak nem veszítette el Lengyelországban a gyermekek után járó ellátásra való jogosultságát, és nem is érte egyikőjüket sem hátrány szabad mozgáshoz való joguk gyakorlása miatt.

12 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

13 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

45. A Bizottság szerint nem teljesen elképzelhetetlen, hogy a Bíróság esetleg azt állapítja meg – az 1408/71 rendeletben szereplő különös helyzetekkel analóg módon –, hogy egynél több illetékes állam van a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévőkhöz hasonló ügyekben, és hogy akár az ellátások is felhalmozódhatnak. A Bizottság azonban óva int az ilyen megközelítéstől, mivel ez nem tükrözné sem az 1408/71 rendelet, sem a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet[14] szerinti, jelenlegi jogi helyzetet, ekként pedig megtévesztő lehetne az uniós polgárok számára.

2. Értékelés

46. Mindjárt az elején emlékeztetni kell arra, hogy a 1408/71 rendelet II. címe – amelybe a 14. cikk (1) bekezdésének a) pontja és a 14a. cikk (1) bekezdésének a) pontja is tartozik – azokat az általános szabályokat tartalmazza, amelyekkel összhangban meg kell határozni a különféle körülmények között a szabad mozgáshoz való jogát gyakorló munkavállalóra alkalmazandó jogszabályokat.[15]

47. E tekintetben mind az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontja, mind pedig 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontja kivételt képez a rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontjában megállapított szabály alól – amelynek értelmében a munkavállaló azon tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozik, amelynek területén foglalkoztatják (*lex loci laboris* szabály) –, mivel azt írják elő, hogy az a személy, akit munkavégzés céljából egy másik tagállam területére küldenek ki, illetve aki egy másik tagállam területén ideiglenesen végez munkát, továbbra is azon tagállam szociális biztonsági jogszabályainak hatálya alá tartozik, ahol az őt alkalmazó vállalkozás székhellyel rendelkezik, illetve ahol szokásosan önálló vállalkozó, azon tagállam megfelelő jogszabályai helyett, amelyben e munkavállalók az érintett időszak során ténylegesen dolgoznak.[16]

48. Meg kell jegyezni, hogy alapvetően nem vitatható az előterjesztett kérdések alapjául szolgáló premissza – jelesül hogy W. Hudzinski az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdése a) pontjának, J. Wawrzyniak pedig a rendelet 14a. cikke (1) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozik –, ami azt jelenti, hogy mindkét helyzetben a lengyelországi jogszabályokat kell a gyermekek után járó ellátás nyújtása tekintetében alkalmazandó jogszabályokként meghatározni, valamint hogy – következésképpen – az 1408/71 rendelet II. címe szerint létrehozott, az összehangolás elérését célzó rendszer alkalmazásában Lengyelország, és nem Németország az illetékes tagállam.

49. A C-611/10. sz. ügyben előterjesztett egyetlen kérdés, valamint a C-612/10. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdés tárgya tehát az arról való megbizonyosodásra korlátozódik, hogy Németország – annak ellenére, hogy nem illetékes tagállam – a Bosmann-ügyben hozott ítélet[17] alapján az itt vizsgált körülmények között nyújthat-e gyermekek után járó ellátást.

50. E tekintetben mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az 1408/71 rendelet II. címének célja annak biztosítása, hogy az érdekeltek csak egy tagállam szociális biztonsági rendszeréhez tartozzanak, hogy így el lehessen kerülni az alkalmazandó nemzeti jogszabályok halmozódását és az esetlegesen ebből fakadó nehézségeket. Ezen elv jut kifejezésre az 1408/71 rendelet 13. cikkének (1) bekezdésében, amely akként rendelkezik, hogy az említett jogszabály hatálya alá tartozó munkavállalóra csak egy tagállam jogszabályai alkalmazandók.[18]

14 — HL L 166., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 72. o.

15 — Lásd ebben az értelemben többek között a C-393/99. és C-394/99. sz., Hervein és társai egyesített ügyekben 2002. március 19-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-2829. o.) 52. pontját.

16 — Lásd ebben az értelemben a C-404/98. sz. Plum-ügyben 2000. november 9-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-9379. o.) 14. és 15. pontját, a C-178/97. sz., Banks és társai ügyben 2000. március 30-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-2005. o.) 16. pontját, valamint a C-255/04. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2006. június 15-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-5251. o.) 48. pontját.

17 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

18 — Lásd többek között a 4. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 16. pontját, a 302/84. sz. Ten Holder-ügyben 1986. június 12-én hozott ítélet (EBHT 1986., 1821. o.) 19. és 20. pontját, valamint a C-444/98. sz. De Laat-ügyben 2001. március 15-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-2229. o.) 31. pontját.

51. A Bíróság a Bosmann-ügyben hozott ítéletben – a fent említett ítélkezési gyakorlatot megismételve – az 1408/71 rendelet 13. cikke (2) bekezdésének a) pontjában megállapított *lex loci laboris* szabály alapján határozta meg a munkavégzés helye szerinti tagállam jogszabályait – azaz a holland jogszabályokat – a B. Bosmann helyzetére alkalmazandó jogszabályokként.[19]

52. A Bíróság tehát – az említett ügyben ismertetett indítványommal[20] összhangban – azt a következtetést vonta le, hogy – a lakóhely szerinti (illetékességgel nem rendelkező) tagállamként – a németországi hatóságok nem voltak kötelesek B. Bosmann részére nyújtani a szóban forgó családi ellátásokat.[21]

53. A Bíróság ily módon egyértelműen kimondta, hogy az uniós jog értelmében a lakóhely szerinti, illetékességgel nem rendelkező tagállam nem köteles a gyermekek után járó szóban forgó ellátás nyújtására, a Bosmann-ügyben hozott ítélet későbbi részeiben kimondta, hogy nincs azonban akadálya annak, hogy az említett állam a gyermekek után járó szóban forgó ellátást nemzeti jogszabályai alapján nyújtsa.[22]

54. Ezt a megállapítást – amely magában foglalja, hogy megengedhető az ilyen támogatás nyújtása – az 1408/71 rendelet 13. cikkének (1) bekezdésében kimondott, fent említett elv[23] tükrében kell értelmezni – ugyanis ez adja meg annak értelmét –, amely elv szerint a rendelet II. címében megállapított kollíziós szabályok rendszerének célja annak biztosítása, hogy a munkavállalók – főszabályként – csak egyetlen tagállam szociális biztonsági rendszerének hatálya alá tartozzanak, valamint a Ten Holder-ügyben hozott ítélet szerinti, a valamely tagállam jogszabályainak a munkavállalóra alkalmazandó jogként történő, az e kollíziós szabályok alapján való megállapításához kapcsolódó hatás tükrében kell értelmezni, azaz hogy „rá nézve kizárólag ennek a tagállamnak a joga alkalmazandó”[24].

55. A Bosmann-ügyben hozott ítéletben a Bíróság nyilvánvalóan arra az álláspontra helyezkedett – többek között az 1408/71 rendelet alapjául szolgáló EK 42. cikk általános célja, azaz a munkavállalók szabad mozgásának elősegítése, valamint az említett rendelettel létrehozott, az összehangolás elérését célzó rendszerre irányuló célkitűzés, azaz a munkavállalók életszínvonalának és alkalmazási feltételeinek javításához való hozzájárulás tükrében[25] –, hogy az 1408/71 rendelet 13. és azt követő cikkeiben megállapított szabályoknak az „egyetlen tagállam”-szabályból eredő és a Ten Holder-ügyben hozott ítéletben értelmezettnek megfelelő „kizárólagos hatást” – hatályát és jelentését tekintve – megszorítóan kell értelmezni oly módon, hogy az illetékes államtól eltérő tagállamot semmi esetre sem akadályozható abban, hogy támogatást nyújtson akkor, ha erre saját jogszabályai alapján lehetősége van.[26]

56. Ennélfogva úgy tűnik, ebből arra lehet következtetni – amint azzal W. Hudzinski és J. Wawrzyniak érvel –, hogy az 1408/71 rendelet Európai Unión belül mozgó munkavállalókra alkalmazandó jogszabályok meghatározására vonatkozó rendelkezéseinek célja annak biztosítása, hogy az összehangolást célzó rendszer alapján valamely munkavállaló helyzetére alkalmazandóként – különös

19 — Lásd többek között a (4. lábjegyzetben hivatkozott) ítélet 16–19. pontját.

20 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott Bosmann-ügyben 2007. november 29-én ismertetett indítvány, különösen annak 66. pontja.

21 — Lásd az ítélet 27. pontját.

22 — Lásd a (4. lábjegyzetben hivatkozott) ítélet 28–33. pontját.

23 — Lásd még a fenti 50. pontot.

24 — Lásd többek között a 18. lábjegyzetben hivatkozott Ten Holder-ügyben hozott ítélet 23. pontját; a 60/85. sz. Luijten-ügyben 1986. július 10-én hozott ítélet (EBHT 1986., 2365. o.) 16. pontját; lásd még a 4. lábjegyzetben hivatkozott Bosmann-ügyben hozott ítélet 17. pontját, valamint a C-372/02. sz. Adanez-Vega-ügyben 2004. november 11-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-10761. o.) 18. pontját.

25 — Lásd a 4. lábjegyzetben hivatkozott Bosmann-ügyben hozott ítélet 29–31. pontját.

26 — Lásd ebben az értelemben a 4. lábjegyzetben hivatkozott Bosmann-ügyben hozott ítélet 32. és 33. pontját; lásd még a C-208/07. sz. Chamier-Glisczinski ügyben 2009. július 16-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-6095. o.) 55. és 56. pontját.

kivételekre is figyelemmel – csupán egyetlen tagállam jogszabályait határozzák meg [27], ennek megfelelően pedig, hogy – az illetékes tagállam vonatkozásában – az illetékesség kötelező jellegű, noha ez nem jár azzal – amint azt a Bíróság nemrégiben a Chamier-Glisczinski ügyben hozott ítéletében megerősítette –, hogy az illetékes államtól eltérő más tagállamok esetében akadálya volna annak, hogy „a munkavállalók és családtagjaik számára szélesebb körű szociális védelmet nyújtsanak, mint amely az említett rendelet alkalmazásából ered” [28].

57. Amint azonban azt a kérdést előterjesztő bíróság helyesen megjegyezte, a Bosmann-ügyben hozott ítéletből [29] kétségkívül nem teljesen egyértelmű, hogy ez az ítélet – azaz hogy az illetékes államtól eltérő tagállam továbbra is szabadon nyújthatja a szóban forgó családi ellátást – mennyiben függött az ügy alapjául szolgáló, a jelen ügyekből azonban hiányzó különös körülményektől, azaz a következőktől: i. az, hogy B. Bosmannt a holland jogszabályok (a foglalkoztatás helye szerinti illetékes tagállam jogszabályainak) alkalmazása miatt hátrány érte, amely jogszabályok értelmében a gyermekek után járó ellátás nyújtására irányadó anyagi jogi feltételek kedvezőtlenebbek voltak a német jog (az illetékességgel nem rendelkező, lakóhely szerinti tagállam jogszabályai) szerint alkalmazandóknál; ii. az, hogy az illetékes tagállamban egyáltalán nem állt fenn jogosultság összehasonlítható családi ellátásokra; és végül, iii. az, hogy B. Bosmann és – mindenesetre – gyermekei a nem illetékes tagállamban rendelkeztek lakóhellyel, illetve szokásos tartózkodási hellyel.

58. Meglátásom szerint – noha a Bíróságnak az ügy adott körülményei alapján kellett ítéletet hoznia, ami kétségtelenül azt jelenti, hogy nem kizárt az ítélet eltérő értelmezése –, a Bosmann-ügyben hozott ítélet [30] logikai alapja túlmegy ezeken a tényezőkön, illetve feltételeken, és általánosabb módon teszi egyértelművé a fentiekben jellemzett [31] kapcsolatot egyrészről az 1408/71 rendeletnek az alkalmazandó jogszabályok meghatározására vonatkozó rendelkezései, másrészről pedig az illetékes államtól eltérő tagállam azon lehetősége között, hogy saját jogszabályainak alkalmazásán keresztül ellátást nyújtson.

59. E tekintetben hangsúlyozni kívánom először is azt, hogy még a Bosmann-ügyben hozott ítélet [32] után sem sugallja semmi azt, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat többé már nem képez olyan „helyes jogot”, amelynek értelmében – annak következtében, hogy az EK 42. cikkben (jelenleg EUMSZ 48. cikk) előírtak szerint az 1408/71 rendelet pusztán összehangolást célzó rendszert hoz létre, ugyanakkor pedig érintetlenül hagyja a szociális biztonsági rendszerek közötti anyagi és eljárási jogi különbségeket – a munkavállaló nem rendelkezik biztosítékkal arra nézve, hogy a szociális biztonságot tekintve semleges lesz az, hogy tevékenységeit egynél több tagállamra terjeszti ki, vagy hogy tevékenységeinek végzését valamely másik tagállamba helyezi át. Az említett ítélkezési gyakorlat értelmében azonban ehelyett a tagállamok szociális biztonsági rendszerei közötti eltéréseket tekintve az ilyen kiterjesztés vagy áthelyezés a szociális biztonság szempontjából – a körülményektől függően – a munkavállalóra nézve adott esetben többé vagy kevésbé kedvező, illetve kedvezőtlen lehet. [33]

60. Más szóval – amint arra a német kormány helyesen rámutat – az 1408/71 rendelettel bevezetett rendszer nem azon elv alapján határozza meg az alkalmazandó jogot, hogy a két vagy több tagállamban élő vagy dolgozó személyeknek a számukra legkedvezőbb jogszabályok hatálya alá kell tartozniuk, hanem azt olyan objektív tényezőkre való hivatkozással határozza meg, mint a munkavégzés helye vagy a lakóhely. [34]

27 — Például az ellátásokra való jogosultságok halmozódására vonatkozóan az 1408/71 rendelet 76. cikkében és az 1408/71/EGK rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 1972. március 21-i 574/72/EGK tanácsi rendelet (a továbbiakban: 574/72 rendelet) 10. cikkében megállapított szabályokban előírt helyzetekben; lásd még ezzel összefüggésben a 4. lábjegyzetben hivatkozott Bosmann-ügyben hozott ítélet 20–22. pontját; a C-16/09. sz. Schwemmer-ügyben 2010. október 14-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-9717. o.) 43–18. pontját; valamint a C-302/02. sz. Laurin Effing-ügyben 2005. január 20-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-553. o.) 39. pontját.

28 — Lásd a 26. lábjegyzetben hivatkozott Van Calster-ügyben hozott ítélet 56. pontját.

29 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

30 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

31 — Lásd a fenti 55. és 56. pontot.

32 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

33 — Lásd ebben az értelemben többek között a C-493/04. sz. Piatkowski-ügyben 2006. március 9-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-2369. o.) 34. pontját, valamint a 15. lábjegyzetben hivatkozott Hervein és társai ügyben hozott ítélet 50. és 51. pontját.

34 — Lásd az 4. lábjegyzetben hivatkozott Bosmann-ügyre vonatkozó indítványom 65. pontját.

61. Ugyanilyen alapon, épp úgy, ahogy a tagállamoknak a szociális biztonsági jogszabályaik valamely meghatározott munkavállaló helyzetére – az 1408/71 rendelet II. címe szerinti, az összehangolás elérését célzó szabályokkal összhangban – történő alkalmazásának kötelezettségét nem az ellátásokhoz való jog tekintetében meglévő előnyre vagy hátrányra való hivatkozással határozzák meg, amely jogok ily módon esetlegesen felhalmozódhatnak a munkavállalónál attól a helyzettől eltérően, ha más tagállam jogszabályait kellene alkalmazni, véleményem szerint ezzel szemben nincs jogos indok arra, hogy az illetékes államtól eltérő tagállam azon jogának, hogy saját jogszabályai alapján ellátást nyújtson, miért kellene attól függnie, hogy máskülönben az illetékes tagállam jogszabályai alkalmazásának következtében a B. Bosmann által a saját ügyében elszenvedetthez hasonló hátrány (gyermekek után járó ellátásra való jogosultság elvesztése) keletkezne.

62. Ezt a nézetet nem kérdőjelezik meg a Bosmann-ügyben hozott ítélet [35] indokolásában hivatkozott ügyek sem, amely előbbiben Bíróság kimondta, hogy az 1408/71 rendelet alapjául szolgáló célkitűzések tükrében a migráns munkavállalók nem veszíthetik el társadalombiztosítási ellátásokra való jogosultságukat, illetve ezen ellátásaik összege nem csökkenhet pusztán amiatt, hogy a Szerződésben rájuk ruházott, a szabad mozgáshoz való jogot gyakorolták. [36]

63. Ily módon ez az ítélkezési gyakorlat nem állapít meg olyan elvet, amelyet az 1408/71 rendelet rendelkezéseire globálisan kellene alkalmazni, és amelynek értelmében a szabad mozgáshoz való jog gyakorlása – ily módon pedig az alkalmazandó szociális biztonsági jogszabályok tekintetében bekövetkező változás – semmikor sem eredményezheti a társadalombiztosítási ellátásokra való jogosultság csökkenését vagy elvesztését. Ehelyett az az 1408/71 rendelet különös rendelkezéseihez kapcsolódik, mint amilyen az 58. cikknek a pénzbeli ellátások átlagos bér vagy jövedelem alapján történő kiszámítására vonatkozó (1) bekezdése, ahogyan ez volt a helyzet a Bosmann-ügyben hozott ítéletben [37] hivatkozott Nemec-ügyben hozott ítéletben [38].

64. Általánosságban véve, ez az ítélkezési gyakorlat a szociális ellátásokhoz való joggal, valamint különösen az illetékes tagállamban ezen ellátásoknak a megszerzett biztosítási időszakokra, illetve a kifizetett hozzájárulásokra történő hivatkozással való kiszámításával kapcsolatos helyzetekre vonatkozik, vagyis – még általánosabban – egy másik tagállamban a szabad mozgáshoz való jog gyakorlását megelőzően megszerzett jogokra vonatkozik, célja pedig annak biztosítása, hogy a szociális ellátást alkotó tényezőket megfelelően figyelembe vegyék, és ekként azok ne „vesszenek el” az illetékes államban az érintett szociális ellátáshoz való jogosultság tekintetében. [39]

65. Ennek megfelelően – amint egyértelmű az, hogy a Nemec-ügyben hozott ítélet [40] a Bosmann-ügyben hozott ítéletben [41] szereplő követelményektől lényegesen eltérő kontextust vázol fel – a Bosmann-ügyben hozott ítélet 29. pontjában a Nemec-ügyre történő hivatkozásból nem vonható le az a következtetés, hogy a Bíróság B. Bosmann gyermekek után járó ellátásra való jogának az alkalmazandó jogszabályok változásának betudható elvesztését úgy tekintette volna, hogy azzal felmerül a lehetőség Németország – mint illetékességgel nem rendelkező tagállam – számára, hogy az adott ellátást mindennek ellenére saját nemzeti joga alapján nyújtsa. Véleményem szerint a Bíróság az említett ítélkezési gyakorlatra – az EK 42. cikkhez és az 1408/71 rendelet preambulumához hasonló egyéb tényezők mentén – inkább általánosan hivatkozott annak ábrázolása érdekében, hogy azt a rendeletet a migráns munkavállalók számára kedvező módon kell értelmezni abban az értelemben,

35 — Lásd a 4. lábjegyzetben hivatkozott Bosmann-ügyben hozott ítélet 29. pontjában a C-205/05. sz. Nemec-ügyben 2006. november 9-én hozott ítéletre (EBHT 2006., I-10745. o.) történő hivatkozást.

36 — Lásd az ehhez hasonló ügyek körében többek között a C-225/10. sz., Perez Garcia és társai ügyben 2011. október 20-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-10111. o.) 51. pontját, a C-388/09. sz. Da Silva Martins-ügyben 2011. június 30-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-5737. o.) 75. pontját, valamint a 100/78. sz. Rossi-ügyben 1979. március 6-án hozott ítélet (EBHT 1979., 831. o.) 14. pontját.

37 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

38 — A 35. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

39 — Vö. a fenti 35. lábjegyzetben hivatkozott Nemec-ügyben hozott ítélettel és a 36. lábjegyzetben hivatkozott ítélkezési gyakorlattal.

40 — A 35. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

41 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

hogy – a Bosmann-ügyben szóban forgó kérdés tekintetében – annak rendelkezései nem járhatnak azzal a hatással, hogy valamely tagállamot – még ha nem is rendelkezik illetékességgel – megfosszanak attól a jogától, hogy a nemzeti jogszabályaiban előírt szociális ellátásokat nyújtsanak a munkavállalók számára. [42]

66. Mindezek alapján azt a következtetést tudom levonni, hogy az 1408/71 rendelet nem fosztja meg teljes mértékben az illetékes államtól eltérő tagállamot minden olyan lehetőségtől, hogy a munkavállalók és családtagjaik számára biztosítsa az említett rendelet alkalmazásából eredő védelmen túlmenő, valamint az azonfelüli és azonkívüli szociális védelmet, és mindez a szóban forgókhoz hasonló helyzetekre is igaz, amikor is a munkavállalót – szabad mozgáshoz való joga gyakorlásának eredményeként – nem éri veszteség vagy csökkenés a korábban élvezett szociális védelemhez képest, és amikor az illetékes tagállamban fennáll – illetve fennállhatna – a gyermekek után járó ellátásra való jogosultság.

67. Végül pedig, ami az illetékes államtól eltérő tagállambeli lakóhely relevanciáját illeti, nem gondolom, hogy e feltétel teljesülésétől függ az említett tagállam ahhoz való joga, hogy szociális ellátásokat nyújtson.

68. Ehelyett inkább – B. Bosmann ügyének különös körülményei között – a lakóhely, illetve a szokásos tartózkodási hely pusztán azokat a releváns lényeges követelményeket jelentette, amelyek alapján – a német EStG 62. §-a első bekezdésének 1. pontja szerint – Németországban gyermekek után járó ellátást igénylehetett. [43]

69. Úgy tűnik azonban, hogy nincs objektív indok arra, hogy ezzel szemben az illetékes államtól eltérő tagállamnak miért nem szabadna gyermekek után járó ellátás nyújtania, ha – amint az a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben is történik – a gyermekek után járó ellátásra való jogosultság ehelyett más kapcsoló tényezőn alapul, például azon, hogy Németországban – az EStG 62. §-a első bekezdésének 1. és 2. pontja szerint – a jövedelemadó szempontjából teljes körű adókötelezettség alá tartozik, illetve annak minősül. A Bosmann-ügyben hozott ítélet logikai alapja szerint a meghatározó kérdés az, hogy a szóban forgó szociális ellátáshoz való jogosultság az illetékes tagállamtól eltérő tagállam jogszabályaiból ered-e. [44]

70. A fentiek tükrében azt javaslom, hogy a C-611/10. sz. ügyben előterjesztett egyetlen kérdésre, valamint a C-612/10. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésre a Bíróság azt a választ adja, hogy az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontját, illetve 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontját akként kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes, ha az a tagállam, amelynek jogszabályait az említett rendelkezések céljából nem kell alkalmazni, a nemzeti joga szerinti családi ellátásokat nyújt azon munkavállaló számára, akit területén csak ideiglenesen foglalkoztatnak, vagy területére csak ideiglenesen küldenek ki a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben szóban forgókhoz hasonló körülmények között, amennyiben sem a munkavállaló, sem gyermekei nem rendelkeznek szokásos tartózkodási hellyel abban a tagállamban, amennyiben a munkavállalót nem éri joghátrány a szabad mozgáshoz való jogának gyakorlása következtében, és amennyiben az illetékes államban gyermekek után járó ellátásra jogosult vagy jogosult lehetne.

42 — Lásd még ebben az értelemben a 26. lábjegyzetben hivatkozott Chamier-Glisczinski ügyben hozott ítélet 56. pontját.

43 — Lásd ebben az értelemben a 4. lábjegyzetben hivatkozott Bosmann-ügyben hozott ítélet 28. és 36. pontját.

44 — Lásd ebben az értelemben a 4. lábjegyzetben hivatkozott Bosmann-ügyben hozott ítélet 31–33. pontját; lásd még a fenti 56. pontot.

B – *A C-612/10. sz. ügyben előterjesztett harmadik, arra vonatkozó kérdésről, hogy az EStG 65. §-a első bekezdésének – az EStG 65. §-ának (2) bekezdésével összhangban értelmezett – 2. pontjához hasonló valamely nemzeti jogi rendelkezés összhangban van-e az uniós joggal*

71. A C-612/10. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az uniós joggal – és különösen a Szerződésnek az alapvető szabadságra vonatkozó szabályaival, valamint az 1408/71 rendelettel – ellentétesek-e az EStG 65. §-a első bekezdésének – az EStG 65. §-ának (2) bekezdésével összhangban értelmezett – 2. pontjához hasonló nemzeti jogi rendelkezések, amelyek kizárják a családi ellátásokhoz való jogosultságot, amikor vagy – az utóbbi rendelkezés esetében – amennyiben egy másik tagállamban összehasonlítható ellátást fizetnek, vagy erre irányuló kérelem esetén ilyen ellátás járna.

1. A felek által előterjesztett főbb észrevételek

72. W. Hudzinski és J. Wawrzyniak azzal érvelnek, hogy ellentétes az uniós joggal az a nemzeti szabály, amelynek értelmében általánosságban kizárt az 1408/71 rendelet szerinti szociális ellátáshoz való jogosultság akkor, ha valamely másik tagállamban összehasonlítható ellátáshoz való jogosultság áll fenn.

73. Különösen azt hangsúlyozzák, hogy a szóban forgó német rendelkezések még olyan esetekben is kizárják a családi ellátáshoz való jogosultságot, amikor az 1408/71 rendelet 13. és azt követő cikkei alapján Németország – illetékes tagállamként – köteles ellátást nyújtani. Ezen túlmenően az ellátások kifizetése még akkor is kizárt, ha az erre irányuló kérelem esetén összehasonlítható ellátást lehetne kapni, ami ellentétes a Bíróság által a Schwemmer-ügyben hozott ítélettel [45].

74. A magyar kormány ezzel ellentétben azon a véleményen van, hogy az illetékes államtól eltérő tagállam nemzeti jogszabályai – a jelen ügyben az EStG 65. §-ának (1) bekezdése – alapján szabadon zárja ki bármely kiegészítő családi ellátás nyújtását azokban az esetekben, amikor az érintett személy az illetékes államban hasonló vagy összehasonlítható családi ellátásra jogosult.

75. A Bizottság véleménye szerint sem ellentétes az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontjával és 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontjával, illetve az elsődleges uniós joggal az EStG 65. §-ának (1) bekezdésében megállapítotthoz hasonló szabály.

76. A német kormány hangsúlyozza, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyben szereplőkhöz hasonló körülmények mellett Németország sem az 1408/71 rendelet alapján, sem pedig a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó szabályok értelmében nem köteles gyermekek után járó ellátást nyújtani.

2. Értékelés

77. Előzetesen meg kell jegyezni, hogy az előzmény, amely alapján a kérdést előterjesztő bíróság a harmadik kérdést előterjeszti – amint az az általa nyújtott információkból kitűnik, és amint azt a német kormány hangsúlyozza – az, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben nem teljesülnek azok a törvényi feltételek, amelyeknek a gyermekek után járó ellátás Németországban való nyújtása céljából meg kell felelni, mivel ezeket az ügyeket az EStG 65. §-a első bekezdésének – az EStG 65. §-ának (2) bekezdésével összhangban értelmezett – 2. pontja alapján kell vizsgálni.

45 — A 27. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

78. Ezen túlmenően meg kell állapítani, hogy – ellentétben azzal, amire W. Hudzinski és J. Wawrzyniak hivatkozik – a Bundesfinanzhof által a C-612/10. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatalra utaló határozatban nyújtott információk szerint a német bíróságok állandó ítélkezési gyakorlata értelmében főszabályként az EStG 65. §-a első bekezdésének – az EStG 65. §-ának (2) bekezdésével összhangban értelmezett – 2. pontját kell alkalmazni azokban az esetekben, amikor Németország az 1408/71 rendelet 13. és azt követő cikkeiben megállapított szabályok alapján családi ellátásokat köteles nyújtani.

79. Mindezek után hangsúlyozni kell, hogy az itt vizsgált helyzetekben az uniós jog nem ró kötelezettséget az illetékes német hatóságokra a tekintetben, hogy W. Hudzinski, illetve J. Wawrzyniak számára nyújtsák a gyermekek után járó szóban forgó ellátást.

80. E tekintetben először is meg kell jegyezni, hogy – a fentebb kifejtetteknek megfelelően [46] – az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontjában, illetve 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontjában megállapított egyértelmű szabályok szerint W. Hudzinski és J. Wawrzyniak Németországban folytatott ideiglenes munkavégzésük idején továbbra is származási tagállamuk jogszabályainak hatálya alá tartozott. E körülmények között tehát – illetékes tagállamként – Lengyelország, nem pedig Németország az, amely nemzeti jogszabályaival összhangban gyermekek után járó ellátás nyújtására köteles.

81. Másodszor, véleményem szerint semmi nem utal arra – és ezt a felek lényegében nem is vitatták –, hogy amennyiben az alkalmazandó jogszabályok meghatározására vonatkozóan az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdésének a) pontjában és 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontjában megállapított szabályokat elkülönülten vizsgálnánk, úgy azok összeegyeztethetetlenek lennének az uniós joggal, különösen a szabad mozgással, illetve az egyenlőség elvével.

82. E tekintetben elegendő hangsúlyozni, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából is kitűnik, hogy az 1408/71 rendelet 14. cikke (1) bekezdése a) pontjának céljai összhangban vannak az alapvető szabadságokkal, mivel a rendelkezés célja a szolgáltatásnyújtás szabadságának előmozdítása az olyan vállalkozások javára, amelyek ezt akként veszik igénybe, hogy a székhelyük szerinti tagállamtól eltérő államba küldenek munkavállalókat, továbbá mivel célja az is, hogy a munkavállalók szabad mozgását valószínűsíthetően gátló akadályokat leküzdje, valamint hogy a gazdasági kölcsönhatást oly módon ösztönözze, hogy ugyanakkor az adminisztratív nehézségek kiküszöbölhetők legyenek, különösen a munkavállalók és a vállalkozások vonatkozásában. [47]

83. Ehhez hasonlóan, a Tanács az EK 42. cikk (jelenleg EUMSZ 48. cikk) szerinti feladatának elvégzésekor – véleményem szerint – megfelelően döntött úgy, hogy a szabad mozgás munkavállalók általi gyakorlását és az egyenlő bánásmód garanciáját elősegítő, összehangolást célzó rendszert hoz létre azzal, hogy az 1408/71 rendelet 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontjában az általános szabály alóli kivételként azt írja elő, hogy a valamely tagállamban rendesen önálló vállalkozói tevékenységet folytató személyek továbbra is azon tagállam jogszabályainak hatálya alá tartoznak, ha csupán ideiglenesen végeznek munkát egy másik tagállamban, mivel az alkalmazandó szociális biztonsági jogszabályokban bekövetkező változással esetlegesen együtt járó bonyodalmak kétségtelenül azzal a hatással járnának, hogy visszatartsák a személyeket attól, hogy csupán viszonylag rövid ideig munkát végezzenek másik tagállamban.

46 — Lásd a fenti 47. és 48. pontot.

47 — Lásd ebben az értelemben többek között a 16. lábjegyzetben hivatkozott Plum-ügyben hozott ítélet 19. és 20. pontját, valamint a C-202/97. sz. FTS-ügyben 2000. február 10-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-883. o.) 28. és 29. pontját.

84. Harmadszor, amint azt fentebb kifejtettem [48], és amint azzal a német és a magyar kormány helyesen érvel, még akkor is, ha a szóban forgókhoz hasonló körülményekre a Bosmann-ügyben hozott ítélet [49] logikai alapját kellene is alkalmazni – ahogyan azt javaslom –, ami illetékes államtól eltérő tagállamként Németországot illeti, az említett ítéletből csupán a gyermekek után járó ellátás nyújtásának lehetőségére, nem pedig az erre irányuló kötelezettségre lehet következtetni.

85. Negyedszer, célszerű emlékeztetni ezzel összefüggésben arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében, az uniós jog – különösen a Szerződésnek a munkavállalók szabad mozgására vonatkozó rendelkezéseiből eredő követelményekre is figyelemmel – nem sérti a tagállamoknak a társadalombiztosítási rendszerük kialakítására vonatkozó hatáskörét, továbbá hogy uniós szintű harmonizáció hiányában az összes tagállam szabadon határozhatja meg a társadalombiztosítási ellátás odaítélésének feltételeit, akárcsak ezen ellátás összegét és folyósításának időtartamát. [50]

86. Ebből az következik, hogy mivel az uniós jog ennek megfelelően nem kötelezi az illetékes német hatóságokat arra, hogy az itt vizsgált helyzetekben gyermekek után járó ellátást nyújtsanak, nem tekinthetők az uniós joggal ellentétesnek az EStG 65. §-a első bekezdésének – az EStG 65. §-ának (2) bekezdésével összhangban értelmezett – 2. pontjához hasonló nemzeti jogi rendelkezések, amelyek ezekben a helyzetekben teljes egészében vagy részben kizárják a gyermekek után járó ellátásra való jogosultságot.

87. Végül pedig W. Hudzinski és J. Wawrzyniak azzal érveltek, hogy a Schwemmer-ügyben hozott ítéletből [51] az következik, hogy az EStG 65. §-ának (1) bekezdése nincs összhangban az uniós joggal.

88. Az említett ítélet azonban az ellátások halmozódásának megelőzésére vonatkozóan az 1408/71 rendelet 76. cikkében és az 574/72 rendelet 10. cikkében megállapított rendelkezésekkel kapcsolatos, igen különös kérdésre vonatkozott. A Bíróság lényegében kimondta, hogy az abban az ügyben vizsgált helyzetben a valamely tagállam jogszabályai szerinti ellátásokhoz való jog nem függeszthető fel e rendelkezések értelmében, ha – az érintett tagállam jogszabályai szerint – főszabályként fennáll a családi ellátásokra való jogosultság, de ezekből az ellátásokból ténylegesen azért nem részesülnek, mert az ellátásokra jogosult szülő nem nyújtott be kérelmet azok iránt. [52]

89. Nyilvánvaló, hogy a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekbeli helyzetekkel semmilyen hasonlóságot nem mutat az a kérdés, amelyre a Schwemmer-ügy [53] vonatkozott.

90. Ezen túlmenően, még akkor is, ha a Schwemmer-ügyben [54] hozott ítéletből azt a következtetést lehetne levonni, hogy az EStG 65. §-ának első bekezdését az uniós joggal összeegyeztethető módon újra kell értelmezni, illetve hogy az adott vonatkozást illetően nem kell alkalmazni (aminek eldöntése a nemzeti bíróság feladata), az említett ítéletből nem következik az, hogy az EStG 65. §-ának első bekezdése általánosságban ellentétes az uniós jog követelményeivel, még pontosabban pedig hogy azokat – a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekbeli helyzetekben – ennek

48 — Lásd a fenti 52. és 53. pontot.

49 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

50 — Az EStG 62. §-ának (1) bekezdését illetően lásd a C-247/09. sz. Xhymshiti-ügyben 2010. november 18-án hozott ítélet (EBHT 2010., I-11845. o.) 43. pontját; lásd még a C-507/06. sz. Klöppel-ügyben 2008 hozott ítélet (EBHT 2008., I-943. o.) 16. pontját és a C-135/99. sz. Elsen-ügyben 2000. november 23-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-10409. o.) 33. pontját.

51 — A 27. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

52 — Lásd különösen a 27. lábjegyzetben hivatkozott Schwemmer-ügyben hozott ítélet 44. és 59. pontját.

53 — A 27. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

54 — A 27. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

megfelelően a nemzeti bíróságnak nem kell alkalmaznia, aminek eredményeként az EStG többi tartalmi feltételei értelmében W. Hudzinski és J. Wawrzyniak Németországban gyermekek után járó ellátást igényelhet a Bosmann-ügyben [55] kimondott azon elv alapján, hogy az illetékességgel nem rendelkező tagállam a nemzeti jogszabályaiból eredő szociális ellátásokat nyújthat. [56]

91. A fenti megfontolások tükrében a C-612/10. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az uniós joggal – és különösen az 1408/71 rendelettel – nem ellentétes, ha a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekhez hasonló helyzetekben a gyermekek után járó ellátásra való jogosultság tekintetében az illetékes államtól eltérő tagállamban az EStG 65. §-a első bekezdésének – az EStG 65. §-ának (2) bekezdésével összhangban értelmezett – 2. pontjához hasonló nemzeti jogi rendelkezéseket alkalmaznak.

C – A C-612/10. sz. ügyben előterjesztett negyedik, a gyermekek után járó ellátásra való jogosultságok halmozódására vonatkozó kérdésről

92. Arra az esetre, ha a Bíróság a C-612/10. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdésre igenlően válaszol, a kérdést előterjesztő bíróság arra kíván választ kapni, hogy az illetékes tagállam és más tagállam jogosultságainak esetleges halmozódását miként lehet feloldani.

93. A C-612/10. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdésre adott válaszra tekintettel az említett ügyben előterjesztett negyedik kérdésre nem szükséges választ adni.

VI – Végkövetkeztetések

94. A fentiekben kifejtett indokok alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a Bundesfinanzhof által feltett kérdésekre a következő választ adja:

– A 2005. április 13-i 647/2005/EK európai parlamenti rendelettel módosított, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelet szerinti szövege 14. cikke (1) bekezdésének a) pontját, illetve 14a. cikke (1) bekezdésének a) pontját akként kell értelmezni, hogy azokkal nem ellentétes, ha az a tagállam, amelynek jogszabályait az említett rendelkezések céljából nem kell alkalmazni, a nemzeti joga szerinti családi ellátásokat nyújt azon munkavállaló számára, akit területén csak ideiglenesen foglalkoztatnak, vagy területére csak ideiglenesen küldenek ki a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben szóban forgókhoz hasonló körülmények között, amennyiben sem a munkavállaló, sem gyermekei nem rendelkeznek szokásos tartózkodási hellyel abban a tagállamban, amennyiben a munkavállalót nem éri joghátrány a szabad mozgáshoz való jogának gyakorlása következtében, és amennyiben az illetékes államban gyermekek után járó ellátásra jogosult vagy jogosult lehetne;

– Az uniós joggal – és különösen az 1408/71 rendelettel – nem ellentétes, ha a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekhez hasonló helyzetekben a gyermekek után járó ellátásra való jogosultság tekintetében az illetékes államtól eltérő tagállamban az Einkommensteuergesetz (a jövedelemadóról szóló német szövetségi törvény; EStG) 65. §-a (1) bekezdésének – az EStG 65. §-ának (2) bekezdésével összhangban értelmezett – 2. pontjához hasonló nemzeti jogi rendelkezéseket alkalmaznak.

55 — A 4. lábjegyzetben hivatkozott ügyben hozott ítélet.

56 — Nincs arra utaló jel, hogy a Bíróság úgy vélné, hogy az EStG 65. §-ának (1) bekezdése általánosságban nem felel meg az uniós jognak; lásd ebben az értelemben kizárólag a fenti 50. lábjegyzetben hivatkozott Xhymshiti-ügyben hozott ítélet 42–44. pontját.